

BORG BISKOP OG BORG BISPEDØMMERÅD

ÅRSRAPPORT FOR BORG BISPEDØMME 2007

INNLEDNING

I. GENERELL TILSTANDSVURDERING.

II. KIRKELIG SEKTOR - EN SÆRSKILT TILSTANDSVURDERING I LYS AV HOVEDMÅL 1

Resultatmål 2.1 – Gjennomføre Kirkemøtets vedtak og ivareta felleskirkelige oppgaver forøvrig

- A En kort, generell tilstandsvurdering.
- B Bispedømmets egne strategier, planer og tiltak.
- C Behov for eventuelle endringer av bispedømmets strategier, planer og tiltak.

Resultatmål 2.2 – Utvikle kirkens trosopplæring og støtte det miljøskapende og forebyggende arbeidet blant barn og unge.

- A En kort, generell tilstandsvurdering.
- B Bispedømmets egne strategier, planer og tiltak.
- C Behov for eventuelle endringer av bispedømmets strategier, planer og tiltak.

Resultatmål 2.3 Styrke kirkens diakonale og sosiale arbeid

- A En kort, generell tilstandsvurdering.
- B Bispedømmets egne strategier, planer og tiltak.
- C Behov for eventuelle endringer av bispedømmets strategier, planer og tiltak.

Resultatmål 2.4 – Fremme samarbeid mellom kirkens organer, overfor frivillige kristelige organisasjoner og mellom kirke og samfunn.

- A En kort, generell tilstandsvurdering.
- B Bispedømmets egne strategier, planer og tiltak.
- C Behov for eventuelle endringer av bispedømmets strategier, planer og tiltak.

Resultatmål 2.5 – Bidra til dialog og samhandling med andre kirke-, tros- og livssynssamfunn

- A En kort generell tilstandsvurdering.
- B Bispedømmets egne strategier, planer og tiltak.
- C Behov for eventuelle endringer av bispedømmets strategier, planer og tiltak.

Resultatmål 2.6 – Stimulere til utfoldelse av kunst og kultur innen kirken

- A En kort generell tilstandsvurdering.
- B Bispedømmets egne strategier, planer og tiltak.
- C Behov for eventuelle endringer av bispedømmets strategier, planer og tiltak.

Resultatmål 2.7 – Legge til rette for økt deltakelse og styrking av det kirkelige demokratiet.

- A En kort generell tilstandsvurdering.
- B Bispedømmets egne strategier, planer og tiltak.
- C Behov for eventuelle endringer av bispedømmets strategier, planer og tiltak.

Resultatmål 2.8 – Påse at egen virksomhet har en organisering, kompetanse og kapasitet som er brukerorientert og tilpasset oppgavene.

- A En kort generell tilstandsvurdering.
- B Bispedømmets egne strategier, planer og tiltak.
- C Behov for eventuelle endringer av bispedømmets strategier, planer og tiltak.

III. KIRKELIG ETAT - EN SÆRSKILT TILSTANDSVURDERING I LYS AV HOVEDMÅL 2

Resultatmål 2.9 – Sikre menighetene og det enkelte kirkemedlem regelmessig geistlig betjening

- A En kort, generell tilstandsvurdering .
- B Bispedømmets egne strategier, planer og tiltak.
- C Behov for eventuelle endringer av bispedømmets strategier, planer og tiltak.

Resultatmål 2.10 – Tilpasse prestedtjenesten til lokale forhold og utfordringer

- A En kort, generell tilstandsvurdering.
- B Bispedømmets egne strategier, planer og tiltak.
- C Behov for eventuelle endringer av bispedømmets strategier, planer og tiltak.

Resultatmål 2.11 – Utvikle kunnskaper, ferdigheter, holdninger og motivasjon for tjenesten hos den enkelte prest.

- A En kort, generell tilstandsvurdering
- B Bispedømmets egne strategier, planer og tiltak.
- C Behov for eventuelle endringer av bispedømmets strategier, planer og tiltak.

Resultatmål 2.12 – Motivere og tilrettelegge for flere kvinner til tjeneste som menighetsprester og i lederstillinger i kirken

- A En kort, generell tilstandsvurdering.
- B Bispedømmets egne strategier, planer og tiltak.
- C Behov for eventuelle endringer av bispedømmets strategier, planer og tiltak.

Resultatmål 2.13 – Styrke ledelsen av prestedtjenesten, samordning mellom prestene og kirkens valgte organer og samvirket mellom prestene og andre kirkelige tilsatte

- A En kort, generell tilstandsvurdering.
- B Bispedømmets egne strategier, planer og tiltak.
- C Behov for eventuelle endringer av bispedømmets strategier, planer og tiltak.

Resultatmål 2.14 – Sikre gode arbeidsvilkår for prestene

- A En kort, generell tilstandsvurdering .
- B Bispedømmets egne strategier, planer og tiltak.
- C Behov for eventuelle endringer av bispedømmets strategier, planer og tiltak.

IV. AVSLUTNING

V. VEDLEGG

INNLEDNING

Borg biskop og bispedømmeråd avgir årsrapport for 2007.

Det er utarbeidet egen mal for årsrapporteringen, som i hovedtrekk følger de hovedmål og resultatmål Kultur- og kirke departementet har fastsatt i sitt tildelingsbrev for 2007. Bispedømmets virksomhetsplan for 2007 og prostenes innrapportering til biskop og bispedømmekontor danner grunnlag for vurderingene i dokumentet.

Det vises for øvrig til statistikk for Etat, REU og RAMU. I statistikk for den kirkelige virksomhet vises det til årsstatistikk for 2006.

I. GENERELL TILSTANDSVURDERING

”Borg – et bispedømme i endring”

Ved årsskiftet 2007/08 fremstår Borg som et bispedømme i endring.

Det har vært store endringer i presteskaper med flere tilsettingssaker enn noen gang. I prostekollegiet på åtte er det i 2007 utnevnt tre nye proster.

Det er en jevn økning av innflyttere i bispedømmet og vi registrerer at andre kommuner enn tidligere merkes av dette.

Også i Borg merker vi endringer i gudstjenestebesøket. Det sammenfaller med de samme tendensene vi ser i resten av landet. Det er en konstant utfordring for bispedømmeråd og lokalmenighetene til stadig å arbeide for at gudstjenestene skal berøre mennesker og deres livserfaringer. Borg bispedømme ønsker å være i en positiv endringsprosess i forhold til Kirkemøtets hovedsatsing på miljø, diakoni, gudstjenesteliv og trosopplæring. Det sammenfaller i stor grad med Borgs strategiplan for perioden 2007 – 09.

1.1 Gudstjenesteliv

Som del av Borgs strategiplan har det blitt tatt grep for å styrke gudstjenesten som arena for arbeidsfellesskap og deltakelse. Flere menigheter har fått biskopens godkjenning til i en avgrenset periode å gjennomføre liturgiske forsøksordninger. Mange av forsøkene har vært tilknyttet det sentrale liturgiarbeidet i regi av Kirkerådets nemnd for gudstjenesteliv (NFG). Fra bispedømmekontoret har det vært et særlig fokus på en revitalisering av de kirkelige høytidene. Borg biskop og bispedømmeråd har fra medio 2008 engasjert soknepresten i Gjerdrum, Anne Hilde Øigarden, for en periode på to år som gudstjenestekonsulent. Hun skal arbeide med tilretteleggelse og innføring av gudstjenestereformen i bispedømmet med særlig vekt på tverrfaglig samarbeid og lokal forankring.

1.2 Barn og unge

Også i 2007 har Borg blitt tildelt midler til trosopplæringsprosjekter. Mange menigheter har, på egen hånd og i samarbeid med organisasjoner og bispedømmeråd, allerede utviklet et viktig arbeid for barn og unge. Tilføring av trosopplæringsmidler er stimulerende for de visjoner og planer som bispedømmerådet ønsker å realisere. Ikke minst i arbeidet for å gi rom for barn og unges kultur- og trosuttrykk. Siden vi nå går inn i en ny fase der det er tid for en bredere evaluering av trosopplæringsprosjektene, vil det bli et sterkere fokus på de erfaringene som er gjort og på mulighetene som er for menighetene som så langt ikke har vært tildelt midler. Mange menigheter har styrket sin innsats i konfirmantarbeidet og statistikken viser at tendensen med et synkende antall konfirmanter av årskullet flater ut og noen steder endog har snudd (pkt 2.2.c). Arbeidet med å få en totaloversikt over menighetenes konfirmantarbeid, for derved å skape gode ”verktøy” for alle, videreføres i 2008.

1.3 Diakoni

I sitt arbeid for å bygge gode og inkluderende fellesskap og for å stimulere det frivillig engasjement har Borg bispedømmeråd opprettet en treårig prosjektstilling som diakonirådgiver (Ann Christin Arneberg Nicolaysen). Formålet er å hjelpe lokalmenighetene til å se de mange mulighetene som ligger i kirkens nye diakoniplan og til å tenke i nye baner om hvordan diakonien kan komme til uttrykk.

Bispedømmerådet ønsker også gjennom denne stillingen å stimulere til tiltak for samordning av ressurser, etablering av prostidiakoner og også sette et særlig fokus på arbeidet for en ansvarlig forvaltning av skaperverket.

Bispedømmerådet har styrket og vil fortsatt styrke det diakonale samarbeidet med Kirkens Bymisjon på Lillestrøm og i Fredrikstad.

1.4 Kunst og kultur

Biskop og bispedømmeråd har blitt utfordret til å stimulere til kunst og kultur innen kirken. I arbeidet med innføring av gudstjenestereformen og nye liturgier ønsker vi å ha et særlig fokus på musikken som en tidløs og grunnleggende måte å berøre mennesker på. Samtidig er musikk og kunst selvstendige uttrykk for skjønnheten og mangfoldet i Guds skaperverk. De utgjør gode pedagogiske virkemidler og skaper arenaer for fellesskap. Borg bispedømmeråd håper at de grep som er gjort for å stimulere til diakoni, integrering, arbeid blant barn og unge og gudstjenesteliv vil ta opp i seg både kunsten og kulturens skapende kraft.

1.5 Medarbeiderskap og personalforvaltning

Borg bispedømme har også i 2007 merket en stor utskifting i presteskaper, i hovedsak som følge av naturlig avgang ved oppnådd pensjonsalder. Det samme tendens vil være gjeldende for 2008. Det har medført utfordringer på alle nivåer i organisasjonen. Særlig fordi det sammenfaller med en økende mangel på tilgjengelige vikarer og et merkbart mindre antall søkere til de utlyste stillingene. Arbeidet med å få fortgang i tilsettingsprosessene har derfor på alle nivåer blitt intensivert.

Borg bispedømme ble sammen med Nidaros valgt ut for et statlig seniorprosjekt. Det omfatter 19 prester hvorav 4 er proster. Uten å forskuttere de endelige resultatene av prosjektet, registrerer vi at flere av seniorenene har gitt uttrykk for at de har valgt å bli i sine stillinger på grunn av dette seniortilbudet og at samtlige prester i prosjektet gir tilbakemeldinger om tilfredsstillende løsninger så langt.

1.6 Prestetjenesten og nye tjenesteordninger

Borg bispedømmeråd har i 2007 styrket prostetjenesten med opprettelse av 4 halve prostiprestestillinger og utvikling av administrativ hjelp til prostene med tilskudd til fellesråd ved prostesetene for sekretærstillinger i 25 – 50% stillinger. I 2007 ble det også opprettet fengselsprestestilling ved fengslene i Østfold.

Biskop og bispedømmeråd har også bidratt til etablering av en prostiprestestilling i Nedre Romerike prosti (Kristine Værnes) som i særlig grad skal arbeide med oppfølging av pasienter og pårørende etter sykehusbehandling. Dette er i samarbeid med A-hus.

Arbeidet med innføring av ny tjenesteordning for prester er i slutfasen. Vi registrerer at arbeidet har gått tyngre i Borg enn forventet. Det har i 2007 vært et bevisst valg å la saken "modnes" både hos prestene og i menighetene for å oppnå så stabile ordninger som mulig. Tre av prostiene har også blitt satt på "vent" i påvente av tilsetning av ny prost. I Borg er ordningen gjennomført i fire av prostiene. Med mange nye tilsetninger i 2007 og 2008 vil det store flertallet av prester nå være inne på nye arbeidsavtaler. Det ser derfor ut for at arbeidet kan slutføres i løpet av 2008. Det er tatt strategiske grep i samråd med prostene for å utarbeide arbeidsplaner for prestene og for å utvikle tjenelike samarbeidsstrukturer i de enkelte prostiene.

De tiltak biskop og bispedømmeråd har gjort i 2007 er allikevel ikke tilstrekkelig for å imøtekomme de behov for betjening som flere menigheter og medarbeidere har. Borg bispedømme er et område i stor vekst og antallet innbyggere øker (jfr. pkt. 2.14). Derfor er behovet for flere preste- og diakonstillinger stort. Dette må komme i tillegg til de stillingsressursene som er knyttet til trosopplæringsreformen og prostereformen.

1.7 Kirkemøtet

Mye arbeid har blitt lagt ned i å forberede ansatte og utvalg på endringene som man ante ville komme i saken om vigsling til kirkelig tjeneste homofile som lever i registrerte partnerskap. Biskopen og stiftsdirektøren gjennomførte prostivise samlinger i etterkant av Kirkemøtet for informere og samtale med alle de vigslede om veien videre. Det ble også avholdt et eget møte med kirkevergene. Konsekvensene og bispedømmerådets fremtidige håndtering av KM-sak 07/07 var til behandling i bispedømmerådet 17. des. I bispedømmerådet har representanter og vararepresentanter ulike standpunkt. Rådet har med sitt vedtak valgt å kunngjøre i utlysningsteksten at "opplysninger om samlivsform vil kunne bli innhentet og tillagt vekt ved tilsetning", også med henvisning til AML §13.

Det er registrert få utmeldelser ved kirkekontorene i Borg i etterkant av Kirkemøtets vedtak i saken.

1.8 Befolkningsgrunnlag og medlemstall (SSB 2007)

Folketallet i Borg bispedømme var i 2007 på 612 558. Dette er en økning på 15 346 fra 2005 (597212). Nedenfor vises bispedømmets prosentvise utvikling for kirkemedlemmer i Borg fra 2002.

Medlemmer i prosent av antall innbyggere – Borg bispedømme:

2002	2003	2004	2005	2006
86,7	87,0	86,7	86,0	83,8

I tall utgjør dette en nedgang fra 507 334 medlemmer i 2005 til 498 891 i 2006 (tallene for medlemmer av Den norske kirke for 2007 foreligger ikke på dette tidspunktet).

Tallene viser en svak nedgang, og kan dels tilskrives en opprydning i kirkens sentrale medlemsregister, dels en større tilflytting av en større andel tilhørende andre trossamfunn (særlig katolikker). Det vi mener å finne grunnlag for, er at det ikke skiller noe på bynære eller landpregede områder.

Resultatmål 2.2 – Utvikle kirkens trosopplæring og støtte det miljøskapende og forebyggende arbeidet blant barn og unge.

A En kort, generell tilstandsvurdering.

Borg bispedømme har nå 17 prosjekter gjennom trosopplæringsreformen, fordelt på 7 prostier. Domprostiet er det prostiet i bispedømmet som ikke har fått tildelt noen prosjektmidler.

For enkelte av prosjektene har det vært en utfordring å få prosjektene godt i gang slik at man kan rekke å høste enkelte erfaringer i løpet av den korte tiden som er igjen av prosjektperioden. Ved årskiftet 2007-2008 var stillingene knyttet til prosjektene besatt.

B Bispedømmets egne strategier, planer og tiltak.

Trosopplæring

I prosjektperioden har ikke bispedømmerådet noe formelt ansvar for trosopplæringsprosjektene. Biskop og bispedømmeråd har likevel funnet det nyttig og verdifullt å invitere til to årlige prosjektledersamlinger. Samlingene er nyttige som arena for erfaringsutveksling og erfaringsutfordringer. I tillegg bidrar samlingene til god relasjonsbygging mellom prosjektarbeiderne og til forholdet mellom prosjektarbeidere og biskop/bispedømmeråd.

Det har også vært forsøkt å arrangere temadag for "Trosopplæring for menigheter som ikke er del av prosjektperioden". Grunnet liten interesse fra disse menighetene ble temadagen avlyst.

Ungdomsting og Ungdomsråd

Ungdomstinget fant sted i Ås arbeidskirke 23.-25. mars, med 37 deltakere. Under tinget ble nytt Ungdomsråd valgt. Rådet kom sent i gang, delvis grunnet skifte i den aktuelle rådgiverstillingen på bispedømmekontoret, og det faktum at flere av rådets medlemmer har flyttet fra Borg.

Rådet har sagt seg villig til å sitte et halvt år over planlagt tid, slik at ungdomstinget kan flyttes til august/september. Dermed vil dette rådet også være delaktig når ungdommens kirkemøte avholdes i Borg bispedømme til sommeren.

Fagdag for kateketer og Møte med stiftsstyret i Kirkens undervisningsforbund

Biskopen inviterer til årlig fagdag for kateketer. Fagdagen 2007 vektla skolekirkesamarbeid, en innføring om endringer i KRL-faget og informasjon om trosopplæringsreformen.

Det er også etablert møtepunkt mellom bispedømmeadministrasjonen og Kirkens undervisningsforbund. Målsettingen for møtet var å drøfte tjenestegruppenes forhold til bispedømmeadministrasjonen og på hvilken måte dette kan være en ressurs for faggrupper og menigheter og for tjenestegrupper som bispedømmerådet ikke er arbeidsgivere for. Tema har også vært til drøfting med Kirkevergelagets styre.

Møte med barne- og ungdomsorganisasjonene

Biskop og bispedømmeråd ønsker et nært og godt samarbeid med barne- og ungdomsorganisasjonene og inviterer til en årlig samling. Det er et gjensidig uttrykk for å tettere samarbeid mellom kirke og organisasjon i regionen og ønske om mer informasjon om tiltak innen barne- og ungdomssektoren i bispedømmet. Dette gjelder også informasjon om tiltak innen trosopplæringsreformen i de lokale menigheter.

C Behov for eventuelle endringer av bispedømmets strategier, planer og tiltak.

Det legges til rette for felles fagdag for både prosjektarbeidere innen trosopplæringsreformen og kateketer/menighetspedagoger. Dette gjøres for å stimulere til et tettere samarbeid og erfaringsutveksling innen de ulike arbeidsfeltene. I tillegg vurderes det et møtepunkt mellom disse tjenestegruppene og alle barne- og ungdomsarbeidere i organisasjonen for å stimulere og legge til rette for samarbeid, informasjonsutveksling og fellesskap mellom tilsatte i kirke- og organisasjon i Borg. Det er lagt opp til endring for tidspunkt for avviklingen av bispedømmets ungdomsting. Det vil arrangeres i sept/okt. Målsettingen er økt deltagelse til arrangementet og å sikre et sterkere oppmøte blant Ungdomsrådets valgte medlemmer. Det er et ønske om å følge skoleåret som valgperiode for ikke å bli så sårbare for tidspunktet når ungdommen flytter til studiesteder utenfor bispedømmet.

Konfirmasjon

Konfirmerte i prosent av antall 15-åringer (SSB 2007)

2002	2003	2004	2005	2006
66,3	64,8	61,5	62,3	64,9

Tabellen viser at tendensen til en nedgang i oppslutningen om konfirmasjon ser ut til å ha flatet ut eller snudd. Tabellen nedenfor viser også at det fortsatt er de i bynære områder og i områder som over tid har vist en nedgang som fortsatt har den svakeste oppslutningen.

Konfirmerte i prosent av antall 15-åringer – utvalgte steder (utdrag SSB 2007)

Sted	2003	2004	2005	2006
Hvaler	78,4	70,0	77,2	76,2
Nittedal	58,4	53,8	50,2	79,9
Aremark	94,7	84,2	76,0	77,8
Nannestad	72,4	73,6	73,9	74,6
Fredrikstad	59,4	62,1	64,5	59,5
Nesodden	26,1	44,3	44,6	35,7
Sarpsborg	63,8	65,6	61,6	60,9
Moss	49,7	45,6	43,7	43,9

På bakgrunn av tallene for konfirmasjonstilslutningen (se fig.) ble det i 2007 utarbeidet et dokument med samlet informasjon om hvordan konfirmasjonsarbeidet gjøres i de forskjellige menighetene i bispedømmet. Dette dokumentet skal videreutvikles i 2008. Bispedømmeadministrasjonen vil skaffe en oversikt over alt konfirmantarbeid som gjøres og over hvilke ressurser som finnes i de forskjellige menighetene. På bakgrunn av dette materialet ønsker vi finne ut hvilke ressurser, metoder og pedagogisk tilrettelegging som gir størst oppslutning, for på sikt å kunne tilby best mulig konfirmantarbeid i hele bispedømmet.

Dåp

Det har vært en økning i antallet døpte fra 4 983 (05) til 5 272 (06) til tross for at dåpsprosenten av antall fødte har vist en nedgang i samme periode fra 83,6 til 80,8 prosent. Den største økningen har funnet sted i "pressområdene" og i byene som vist under:

	2005	2006
Frogn	107	138
Rælingen	118	138
Eidsberg	88	120
Aurskog-Høland	84	122
Sørums	73	103
Sarpsborg	363	401
Moss	170	189

Vi ser en naturlig sammenheng mellom stedene der befolkningen øker og økning i antallet dåp. Det innebærer en utfordring til å sette inn ressurser på riktig sted og tid slik at barn og familier kan få en god kirkelig betjening.

Resultatmål 2.3 Styrke kirkens diakonale og sosiale arbeid

A En kort, generell tilstandsvurdering.

Menigheter i Borg har fokus på kirkens diakonale arbeid. Det uttrykkes i menighetenes strategier og planer, i forkynnelse og tiltak. De ønsker å være menigheter der mennesker i forskjellige situasjoner, og med forskjellig bakgrunn, kan finne seg til rette og oppleve et inkluderende fellesskap. Mye av dette arbeidet, organiseres og kanaliseres via de 22 diakonene (de fleste i 100 % stilling) og 6 diakoniarbeiderne (disse er prosentvise stillinger opp til 50 %) som jobber i bispedømmet, og ikke minst en stor gruppe frivillige. Fra bispedømmerådets side har spesialprest for integrering vært den som i perioden har hatt størst fokus på dette arbeidsområde.

Vi registrerer at flere menigheter arbeider med å få styrket det diakonale feltet i sin menighet, men at tiltakene stopper opp i mangel av ressurser for opprettelse av diakonstillinger.

B Bispedømmets egne strategier, planer og tiltak.

Temadag om diakoni

Biskop og bispedømmeråd arrangerer årlig Diakonidagen for hele Borg bispedømme. Målguppen er medarbeidere, menighetsråd og frivillige medarbeidere. I 2007 var arrangementet lagt til Sofiemyr kirke, med 160 påmeldte.

Fagdag for diakoner

Biskopen inviterer årlig til fagdag med diakoner i Borg. I 07 ble den lagt til 23.-24. august i samarbeid med KA, diakonforbundet, stiftsstyret og bispedømmet, med tema "Det gode diakonliv"

Fagdagen er godt organisert og har bidratt til en positiv dialog mellom fagforening, arbeidsgiver og bispedømmeråd i forhold til denne arbeidsgruppen innen kirken.

En ny grønn menighet i hvert prosti

Bispedømmekontoret ble 20. sept. 07 sertifisert som *miljøfyrtårn*. Det er også gledelig at syv menigheter fra tre prostier har blitt registrert som *Grønn menighet*. Diakonirådsgiver vil ha et særlig ansvar for å informere og stimulere lokale medarbeidere til å bidra til at flere menigheter blir Grønne menigheter.

Kirkens Bymisjon.

Etableringen av Kirkens Bymisjon i Fredrikstad og på Lillestrøm var i nært samarbeid med Borg biskop og bispedømmeråd.

Borg biskop og bispedømmeråd har i 2007 støttet arbeidet i Kirkens Bymisjon gjennom styrking av prestetjeneste ved institusjonen på Lillestrøm. Prostiprest Værnes har 20 % av sin stilling knyttet til Bymisjonens arbeid. Bymisjon i Fredrikstad har et bredt nedslagsfelt i sitt tilbud som favner langt utenfor kommunens grenser. Det er i tillegg til kafé etablert et eget sykkelverksted, og nå utvikler man i samarbeid med NAV jobbtilbud for rusmisbrukere. Bispedømmerådet har støttet Bymisjon Fredrikstad med tilskudd i 2007.

En hel kirke

Flere menigheter arbeider aktivt med å legge til rette for at mennesker med utviklingshemming skal ha en reell mulighet til å delta i den ordinære høymessen. Spesialpresten bistår menigheten i dette arbeidet, både ved tilrettelegging og deltakelse ved gudstjenester. Rakkestad menighet har et særskilt prosjekt hvor alle gudstjenestene ble forberedt i team med mennesker med utviklingshemming. Prosjektet, som også har vært i samarbeid med den kommunale omsorgen for

utviklingshemmede, har gitt nyttige erfaringer. Prosjektet vil fortsette i 2008, og vil da i særlig grad legge vekt på å skape et helhetlig fellesskap i menigheten.

Det har vært to felles markeringer i Borg bispedømme for å sette "En hel kirke for alle" på dagsorden. 2. september var det en markering i Asak kirke i Halden med deltakelse fra nedre del av bispedømmet, og i Skårer kirke den 23. september med deltakelse fra øvre del. Borg bispedømme har flere grupper og fellesskap som er tilrettelagt for mennesker med utviklingshemming.

Erfaringene viser at det er vanskelig å skape helhetlige fellesskap, hvor alle deltar på en likeverdig måte. I arbeidet med å skape en ny fellesskapsforståelse, er det i 2007 holdt flere kurs for menighetsråd. I tiden framover vil det være viktig at fellesskapskulturen tas med i arbeidet for universell tilgjengelighet.

Universell tilgjengelighet

I 2007 tok Borg bispedømmeråd i samarbeid FFO i Akershus, et initiativ til et prosjekt som har som målsetting å sikre universell tilgjengelighet i kirker og bygg som brukes til kirkelige handlinger, samt i uteområdene. I løpet av våren 2007 var det befarings i alle kirker og kirkebygg i Øvre Romerike prosti. Ut fra befaringsene er det utarbeidet en egen felles rapport og en rapport fra hver kirke. Prosjektet som er et samarbeid med Riksantikvaren, vil fortsette i 2008 i de øvrige prostiene på Romerike. På bakgrunn av erfaringene som gjøres på Romerike, vil det i samarbeid med Riksantikvaren bli utarbeidet et eget veiledningshefte.

Frihet og mulighet til å delta i tros- og livssynssamfunn

Borg bispedømmeråd har i samarbeid med flere kommuner tatt et initiativ for å utarbeide verktøy som sikrer at mennesker med utviklingshemming får frihet og mulighet til å delta i tros- og livssynssamfunn ut i fra egen selvbestemmelse og ønsker. Tema er også reist i forbindelse med Fylkesmannen i Østfold sitt møte med fylkes helse og sosialsjefer i desember. Det har de siste årene vokst fram et godt faglig samarbeid mellom Borg bispedømmeråd, kommunene i bispedømmet og fylkesmannen i Østfold.

I samarbeid med Fylkesmannen i Østfold, Høgskolen i Østfold og Østfold fylkeslag av Norsk forbund for utviklingshemmede; arrangerte Borg bispedømmeråd den 24. oktober 2007 sorgkurs relatert til mennesker med utviklingshemming.

Etter initiativ fra Borg bispedømmeråd, ble tros- og livssynsfriheten for mennesker med utviklingshemming tatt med i et eget punkt i Omsorgsmeldingen som ble lagt fram for Stortinget i mars. Som en følge av Omsorgsmeldingen, er temaet nå også tatt inn revidert utgave av veileder for Individuell plan.

Borg bispedømme har ved spesialpresten deltatt i undervisningen av diakonstudenter ved høgskolen Diakonova.

C Behov for eventuelle endringer av bispedømmets strategier, planer og tiltak.

Bispedømmerådet har gjort diakoni til et særlig satsningsområde for perioden 2008 - 2010. For denne treårsperioden er det tilsatt diakonirådgiver i 100 % stilling ved administrasjonen. Diakonirådgiver skal ha et særlig ansvar for tilretteleggelse og implementering av Plan for diakoni i Den norske kirke som ble vedtatt under Kirkemøtet 2007. Målet er å støtte menighetsråd og kirkelige medarbeidere i arbeidet med en lokal diakoniplan og inspirere til tverrfaglig samarbeid. Bispedømmerådet vil også ha grønne menigheter som særlig fokusområde for 2008.

Bispedømmerådet vil også ha en aktiv holdning overfor bevilgende myndigheter i arbeidet med statsbudsjettet for 2009. Det arbeides for at bispedømmerådet skal styrke den diakonale tjenesten med en prostidiakon i hvert av prostiene.

Veiledning og opplæring av menigheter i arbeidet med på skape en kirke for alle, vil bli fulgt opp i 2008. Arbeidet gjøres i nært samarbeid med prostene og kirkevergene.

Samarbeid om tiltak og prosjekter med Høyskole, Fylkesmannen og Riksantikvar videreføres.

Borg bispedømmeråd vil bidra til å videreføre prostiprestens engasjement ved Kirkens Bymisjon på Lillestrøm. Det vil 2008 bli lagt til rette for en tilskuddsordning over 3 år som vil bidra til å styrke den geistlige betjening i Kirkens Bymisjon i Fredrikstad. Avtale er under utarbeidelse.

Resultatmål 2.4 – Fremme samarbeid mellom kirkens organer, overfor frivillige kristelige organisasjoner og mellom kirke og samfunn.

A En kort, generell tilstandsvurdering.

Det er gode relasjoner og en godt utviklet plattform for samarbeid mellom kirkens organer i Borg bispedømme. Biskop, bispedømmeråd og proster søker stadig gjennom godt planverk og møtepunkter å oppmuntre de lokale råd og utvalg til å finne gode løsninger for sitt arbeid. Det etterstrebes god kontakt med kirkens øvrige organer for å hente inspirasjon og kunnskap som midler til å gjøre Borgs menigheter stadig bedre. Borg bispedømmeråd har også et godt samarbeid med de frivillige kristne organisasjonene. Kirken og organisasjonene arbeider sammen for visjonen om å være en diakonal og misjonerende kirke. Det har også betydning for kvalitetsutvikling i samarbeidet for trosopplæringen i kirken.

B Bispedømmets egne strategier, planer og tiltak.

For å skape gode muligheter for felles mål har Borg biskop og bispedømmeråd etablert følgende tiltak for samarbeid:

Borg misjonsråd er et organ for samarbeid mellom menighet og misjon (SMM).

Misjonsrådet utarbeider tiltaksplan for arbeidsområdet misjon og iverksetter tiltak for å styrke samarbeidet på lokalt plan. Rådgiver/misjonskonsulent er ansatt i 100 % stilling og bidrar til å iverksette rådets tiltaksplan. Målsetting er i hovedsak å bidra til engasjement for misjon i den lokale menighet gjennom å inngå forpliktende avtaler mellom SMMs medlemsorganisasjoner og den lokale menighet.

Borg misjonsråd har vedtatt gjennomføring av et årlig besøk fra en misjonskirke i et samarbeid med Borg bispedømme. Tiltaket ble ikke gjennomført i 2007, men ble på høsten 2007 planlagt gjennomført i 2008 i samarbeid med Normisjon.

Tombstevnet 2007 - Misjonsdag på Tomb har vært gjennomført i et samarbeid mellom SMM-organisasjonene og Borg bispedømme og er positivt evaluert i arbeidskomiteen. Vel 1200 mennesker deltok på stevnet som i år hadde en mer familievennlig profil.

Misjonalt kirkeforum i Borg - Som en oppfølging av Kirkerådets prosjektet "Menighet i bevegelse" og Kirkemøtets tema for 2006 har Borg misjonsråd deltatt i etableringen av Misjonalt kirkeforum i Borg og arbeidet for å gjennomføre to fagdager om misjon blant ansatte og prester i kirken. Målsetting har vært å styrke den misjonale bevissthet blant prester og menighetsarbeidere. Forumet bidro til gjennomføring av en fagdag om religionsdialog i Råde i 2007.

Volontør og lokalmenighet

Det er primært Misjonsalliansen som har volontørtjeneste. Andre organisasjoner som Normisjon og NMS har ettåringer, team og annet. Kontakt mellom organisasjon og menighet ved korttidstjeneste bidrar til å synliggjøre misjonsorganisasjonenes arbeid i det en lokal ungdom er ute i tjeneste.

Kontaktmøte med organisasjonenes regionalledd

Det er årlig et koordinerende møte med hver av organisasjonenes regionskontor med Borg bispedømme som ansvarsområde. Ved behandling av visitasrapport, trosopplærings- og OVF prosjekter blir gjennomføringen av misjonsoppdraget i samarbeid med de frivillige organisasjonene vurdert og evaluert.

C Behov for eventuelle endringer av bispedømmets strategi, planer og tiltak.

Borg Misjonsråd vil utarbeid egne mål for avtaleinngåelser med menigheter for 2008. Konseptet for misjonsstevnet på Tomb videreutvikles. Arbeidet med misjonalt forum videreføres med særlig vekt på arbeidet med religionsdialog på regionalt nivå i bispedømmet. Det skal legges vekt på utvikling av samarbeidet med organisasjonenes barne- og ungdomsarbeid (jfr pkt 2.2.c.)

Resultatmål 2.5 – Bidra til dialog og samhandling med andre kirke-, tros- og livssynssamfunn

A En kort generell tilstandsvurdering.

Borg bispedømme har gjennom fellesråd og proster samarbeidet med lokale kirker tilhørende andre konfesjoner. Biskopen bidrar årlig ved felleskirkelig gudstjeneste i domkirken og inviterer årlig representanter fra lokale kirker til biskopens årlige **nyttårsmottagelse**. Det har også vært samarbeid om løsning av kirkeasylspørsmålet relatert til pinsemenigheten på Mysen. Metodistkirken og Den evangelisk Lutherske frikirke samarbeider med Borg biskop om arbeidsveiledning for sine pastorer der flere tar del i veiledningsgrupper.

Borg bispedømme har videreført vennskapssamarbeid med Den lutherske kirke i Romania og utvidet engasjementet i vennsapsarbeidet med Den evangeliske lutherske kirke i Jordan og Det hellige land (ELCJhl). Mange menigheter lokalt har vennsapsmenigheter og støtter gjennom Samarbeid Menighet og Misjon, SMM, mange misjonsprosjekter i kirker i utlandet gjennom samarbeidet i Borg misjonsråd.

B Bispedømmets egne strategier, planer og tiltak.

Vennsapsarbeidet med Den lutherske kirke i Romania ble startet i 1992. Biskopen i Borg deltok i 2007 på Conference of European Churches, CEC, i Sibiu i Romania og hadde samtale med Biskop Dezső Adorjani om det videre samarbeidet. Borg hadde også et besøk fra en gruppe i kirken i og venter et nytt besøk i 2008. Tallet vennsapsmenigheter har sunket til tre i 2007.

Samarbeidet med ELCJhl er etablert med en skriftlig samarbeidsavtale i 2002. Det er i Borg i 2007 oppnevnt ny koordinator for vennsapsarbeidet. Hjelpemateriale for menighetene er utarbeidet.

Religionsdialog er satt på dagsorden i rammen av Kirkerådets dialogprosjekt. Det er gjennomført en fagdag for prester om dialog i lokalmenighetene med representanter for Islam. I noen få menigheter finnes nå en slik kontakt.

Borg bispedømmeråd, på vegne av Kirkerådet, leder en arbeidsgruppe med mandat til å utarbeide et hefte som skal gi råd og veiledning i arbeidet med å skape fellesskap som gir alle som ønsker det en reell mulighet til tilhørighet og deltakelse. Prosjektet er et samarbeid mellom Kirkerådet, Norges kristne råd og Samarbeidstrådet for tros- og livssynssamfunn. Arbeidet startet i 2007, og vil fortsette i 2008. Heftet er en direkte følge av Omsorgsmeldingen og legger opp til en god samhandling mellom tros- og livssynssamfunn og de kommunale tjenesteyterne/pårørende.

C Behov for eventuelle endringer av bispedømmets strategier, planer og tiltak.

Vennsapsarbeidet med kirken i Romania har vært vurdert i løpet av 2007 med spørsmål om samarbeidet på nytt bør styrkes med nye initiativ eller om samarbeidet bør sees i lys av den historiske situasjon og de behov som oppstod etter oppløsningen av kommunismen i Øst Europa. Romania har i løpet av året også fått EU-medlemskap – noe som kan bidra til at behovet for støtte er endret. Det er foreløpig ikke planer om å utvide samarbeidet.

Situasjonen for kristne palestinere i den pågående konflikten gjør det viktig å opprettholde vennskapskontakten. Oppnevning av ny koordinator bidrar til å styrke nettverk for informasjon, støtte og vennskap med kirken. I 2007 er det arbeidet med planer om besøk fra vår kirkes prester og ungdomsteam fra Borg. Disse tiltakene gjennomføres i 2008 og det er allerede planer om et gjenbesøk av en ungdomsgruppe fra ELCJhl i 2009. Arbeidet med en årlig gudstjeneste med forbønn for kirken er viktig og må videreføres.

Religionsdialog er et viktig arbeid å oppmuntre til i lokalmenighetene og det er viktig å utarbeide tiltak og møteplasser for en mer direkte kontakt mellom våre prester og lokale religionssamfunnsledere i Borg. Kontakten er viktig for å bygge forståelse mellom samfunnene og vår kirke og for å legitimere og stimulere til dialog og relasjonsbygging lokalt.

Resultatmål 2.6 – Stimulere til utfoldelse av kunst og kultur innen kirken

A En kort generell tilstandsvurdering.

Dette målet har til nå ikke vært en prioritert oppgave for biskop og bispedømmeråd, med unntak av forskriftsmessig å behandle søknader om endringer og utsmykking (bilder, kirketekstiler etc) av, i og omkring kirkehus. Det foregår et utstrakt samarbeid mellom kirke og samfunnsliv på lokalplan (konserter, utstillinger og oppsetninger) uten at dette kan tallfestes.

B Bispedømmets egne strategier, planer og tiltak.

Kirkemusikalsk konsulent ved bispekontoret begynte i sin stilling mars 2007 i 20 %. Han har et særlig ansvar for å stimulere, tilrettelegge for og samordne det kirkemusikalske arbeidet i bispedømmet samt være saksbehandler for biskop og bispedømmeråd.

C Behov for eventuelle endringer av bispedømmets strategier, planer og tiltak.

Borg bispedømmeråd har ikke for 2008 avsatt midler til en særlig satsning innenfor dette området. Kulturdepartementet har kulturløftet som særlig satsningsområde for perioden fram til 2014. Skal dette arbeidet prioriteres, må det bevilges midler over statsbudsjettet til bispedømmerådet. Derfor legges dette arbeidet i bero til slike bevilgninger foreligger.

På lokalt nivå i flere menigheter er det gode tradisjoner for samarbeid mellom kirke og kulturliv som følges opp lokalt også i 2008.

Kirkemusikk-konsulentens arbeid for 2008 vil i særlig grad ha fokus på gudstjenestereformen og utvikling av kursmoduler for tverrfagligsamarbeid i lokalmenigheten.

Resultatmål 2.7 – Legge til rette for økt deltakelse og styrking av det kirkelige demokratiet.

A En kort generell tilstandsvurdering.

Det har i 2007 vært lokale valg i de menighetsrådene som gikk inn på prøveordningene med valg på deler av menighetsrådet annethvert år. Biskop og bispedømmeråd har foreløpig ingen formening om resultatene eller erfaringene siden de i dette ikke er høringsinstanser. Det må kunne anses som en svakhet i forsøket. Siden det i 2007 ikke har vært andre kirkelige lokalvalg har det i stedet vært mulig å gi støtte til og utvikling av det lokale rådsarbeidet gjennom biskopens visitaser og i samtale med prostene.

B Bispedømmets egne strategier, planer og tiltak.

Det er ikke for 2007 gjennomført egne tiltak, andre enn de som kommer til uttrykk i neste punkt, med unntak av nødvendig refleksjon og tilretteleggelse av prostivise ledersamlinger og styrking av prostiet som sted for administrasjon og ledelse.

C Behov for eventuelle endringer av bispedømmets strategier, planer og tiltak.

Fram til menighetsrådsvalget i 2009 vil bispedømmerådet arbeide aktivt for en fornyet gjennomgang av kursmodulen for nye menighetsråd. Bispedømmerådet vil også invitere til en gjennomgang av soknegrensene før valget 2009. En regulering av soknegrensene må eventuelt være vedtatt innen utgangen av 2008.

Biskop og stiftsdirektør har gjennomført prostivise ledersamlinger. Disse består av prost, kirkeverger, valgte ledere i fellesråd og menighetsråd. Prosten har et særlig ansvar for å følge opp disse samlingene og tilpasse disse til lokale behov. Et naturlig tema for disse samlingene vil være drøfting om tilretteleggelse og gjennomføring av neste menighetsrådvalg med sikte på økt deltagelse.

Resultatmål 2.8 – Påse at egen virksomhet har en organisering, kompetanse og kapasitet som er brukerorientert og tilpasset oppgavene.

A En kort generell tilstandsvurdering.

Borg bispedømme har i hovedsak en tjenelig inndeling av prostier. Kun for to av prostiene (Østre- og Vestre Borgevysse) har det vært samtalt om behov for og nytte av en annen inndeling. Det har sammenheng med geografi (E18), kommunestruktur og nye tjenesteordninger. Siden flere av faktorene ennå mangler sin avklaring, er det så langt ikke tatt nye initiativ til formelle endringer. Dessuten må behovet for en endring i sterkere grad springe ut fra de lokale behov. Det er tatt grep for å konsolidere prostiene, slik de fremstår i dag.

B Bispedømmets egne strategier, planer og tiltak.

Se pkt C

C Behov for eventuelle endringer av bispedømmets strategier, planer og tiltak.

Organisering

LRS- områdene følger politidistriktene. Det vil bli vurdert og drøftet om de regulære beredkapsområdene, som i dag følger prostigrensene, kan og bør endres. Grunnen til det, er om dagens grenser ansees som hensiktsmessige og om ressursene som stilles til rådighet, er gjort nytte av på en best mulig måte.

Det vil være en overordnet målsetting at nyorganiseringen og ledelsen av preste-tjenesten slutføres i 2008. Prosten har et særlig ansvar for å gjennomføre dette, og skal blant annet utarbeide arbeidsfordelingsplaner og arbeidsplaner for den enkelte prest i prostiet. Her vil kartlegging av presters kompetanse være et viktig bidrag.

Kompetanse

I 2008 er det et viktig mål å stimulere til økt kompetanse gjennom solidaritetstur og studietur til Israel og De palestinske områdene i september.

Biskop og bispedømmeråd vil bidra til et sterkere fokus på diakoni og gudstjenestefornyelse i menighetene. I tillegg til diakonirådgiver har bispedømmerådet engasjert en rådgiver for to år som skal ha gudstjenesteformen som et særlig ansvarsområde.

Kapasitet

Borg bispedømme er et underbemannet bispedømme når det gjelder geistlig betjening. I enkelte menigheter er kapasiteten på geistlig arbeidskraft sprengt. For inneværende år har bispedømmerådet økt årsverksrammene for prestskapet for å imøtekomme særlige behov i Nedre Romerike, Østre Romerike, Follo prostier og Domprostiet med en spesiell vekt på prostiprest-tjeneste. Dette er et resultat av tydeligere prioritering på bakgrunn av tildelingen, med vekt på preste-tjeneste og tiltak i forbindelse med en mer aktiv personalforvaltning (pkt. 2.14.a)

Det er fortsatt et stort behov for å styrke den geistlige bemanning (i forhold til sokn og innbyggere) slik at den lokale kirkens tjenester kan holde en tilstrekkelig høy kvalitet. Her har Borg bispedømme over tid kommet skjævt ut (viser til innspill til Statsbudsjettet for 2009).

Administrasjonen

Borg bispedømmekontor vil være et arbeidssted med høy kompetanse for å møte utfordringer fra bispedømmeråd, biskop, menighetsråd og overordnet myndighet. Administrasjonen har vært gjennom store omstillinger på forvaltnings-, drifts- og regnskapssiden de senere årene. I tillegg er det forventninger til kompetanse i forhold til kirkefaglige utfordringer og innenfor personalforvaltning med særlig vekt på konflikthåndtering, HMS og seniorpolitikk. Det er en utfordring for ledelsen å avsette

ressurser til faglig fornyelse for medarbeidere når nye oppgaver ikke følges av nødvendig ressursers til etterutdanning. Derfor må det arbeides for en styrking av administrasjons budsjett som avsettes til faglig fordypning og nødvendig etter- og videreutdanning av personell. I rekruttering til evt. ledige stillinger, vil det stilles tydelige krav til kompetanse og erfaring som anses som relevant for stillingen. Det er forventninger til at styrkingen av administrasjonen som ble foretatt i 2007 med midler fra OVF, vil bidra til at KM og bispedømmerådets hovedsatsning innenfor diakonien og gudstjenestereformen vil gi medarbeidere og menigheter motivasjon og inspirasjon til å ta tak i disse sentrale områdene.

Administrasjonen har i 2007 hatt en økning av antall behandlede saker, særlig knyttet til antall tilsetninger, boligsaker, korrespondanse i forhold homofilisaken KM - sak 07/07, og merarbeid knyttet til korrespondanse med SSØ vedrørende SAP og lønnskjøring. Innføring av WEB-sak som saksbehandlersystem og SAP er viktige og gode verktøy men har ikke bidratt til en forventet effektivisering og større ressursutnyttelse av arbeidsstokken ved administrasjonen. Det er behov for styrking av bemanningen ved administrasjonen som i større grad tar høyde for den arbeidsportefølje som ligger til virksomheten, det antall menigheter, medlemmer og medarbeidere som vi er satt til å betjene og de saker som skal behandles. Det forventes i de neste årene en økning av produksjonen ved bispedømmekontoret som følge av vedtak knyttet til planverk og reform på Kirkemøtet. Skal disse følges opp av bispedømmerådet må det knyttes midler og stillingsressurser til oppgavene. Det samme gjelder oppgaver knyttet til kulturløftet og arbeidet på bispedømmenivå mht trosopplæringsreformen. Det vises for øvrig til bispedømmerådslederens brev og anmodning om møte med KKD vedrørende arbeidssituasjonen ved bispedømmekontorene.

III. KIRKELIG ETAT - EN SÆRSKILT TILSTANDSVURDERING I LYS AV HOVEDMÅL 2

Resultatmål 2.9 – Sikre menighetene og det enkelte kirkemedlem regelmessig geistlig betjening

A) En kort, generell tilstandsvurdering

Tilsettinger:

Av en tildeling på 137,5 årsverksramme var det ved utgangen av 2007 133 årsverk prestestillinger hvorav 8 prosteembeter, 5 spesialprester, 9 prostiprester 97 sokneprester og 12 kapellaner. Disse betjener 118 sogn i 8 prostier og 612 000 innbyggere.

Det ble ansatt 29 personer i faste prestestillinger i løpet av 2007. Av de 29 ble det tilsatt to fengselsprester, (en ved Ullersmo landsfengsel, og en ved Indre Østfold, Ravneberget, og Fredrikstad fengsel) og utnevnt proster. Det var totalt 195 søkere til stillingene.

I tillegg til de faste stillingene ble det ansatt 9 personer i vikariater eller prosjekter for kortere eller lengre perioder. Det var til sammen 37 søkere til vikariatene/ prosjektene. I Borg bispedømme ble det også tilsatt 6 personer som prestevikarer som følge av forsøksprosjektet med redusert arbeidstid for 62+.

Tilsettinger i faste stillinger:

År	Ant tilsettinger	Søkere totalt	gjennomsnitt
2006	11	106	9,6 søker pr stilling
2007	29	195	6,7 søkere pr stilling

Sammenligner man tallene på tilsettinger i faste stillinger 2006, ser vi en sterk økning i antall tilsettinger til faste prestestillinger i bispedømmet. I 2006 var det 11 utlyste faste stillinger og i 2007 var det 29 utlyste faste stillinger. Antall søkere til hver stilling går fra å være gjennomsnittlig 9,6 søkere i 2006 til gjennomsnittlig 6,7 søkere i 2007. Tallene sier noe om at bispedømmet er i bevegelse og fornyelse. Antall søkere har en liten økning, men ikke stor nok til å opprettholde gjennomsnittet fra 2006. Gjennomsnittet på søkere til hver utlyste prestestilling har endret seg det siste året, fra 9,6 til 6,7.

Forskrift om tilsetting av menighetsprest og Personalreglement for prester i Den norske kirke ble iverksatt med virkning fra 1. mars 2007. Bispedømmerådet har delegert tilsettingsmyndighet til stiftsdirektør for ledighet i vikarstillinger for perioder fra 6 til 12 måneder.

Erfaringene så langt med de endrede tilsettingsprosedyrene med innstillingsrådets sammensetning, gjennomføring av intervju og menighetsrådenes deltagelse i intervju er gode. Vi har derimot registrert et vesentlig merarbeid ved administrasjonen i tilsettingssakene. Dette knytter seg både til at stiftsdirektørens funksjon er endret og at det har vært et svært høyt antall tilsettingssaker i 2007.

Rekruttering

Med tanke på utskifting og bevegelse i faste prestestillinger i bispedømmet er det viktig å tenke nytt om rekruttering. Borg har hatt som målsetting å følge opp studenter i *Veien til prestetjenesten* og holde kontakt med fakultetene. I løpet av året som har

gått har det vært arrangert samling for studenter på TF høsten 2007. Det har vært arrangert samlinger for ordinerte prester som er i andre stillinger og samling for pensjonerte prester.

Vigslinger/ordinasjoner:

Det har blitt gjennomført 1 ordinasjon og 5 vigslinger i 2007:

Martin Ljønes ble ordinert til prestetjeneste i Gjerdrum kirke.

Margaret Standal Volle ble vigslet til kantor i Gjerdrum kirke.

Laila Bjerkehagen Andresen ble vigslet til diakon i Kråkstad kirke.

Det ble vigslet to kateketer; Berit Vasdal i Rolvsøy kirke og Lene Beate Larsen i Siggerud kirke.

Beredskap og LRS

Beredskapordningen for presteskapet følger prostigrensene. Det var i 2007 i overkant av 100 utrykninger. Det vises for øvrig til rapport om den generelle beredskapsordningen i prostiene som ble levert ved årsskiftet. Politiet melder om en tilfredsstillende ordening, men med problemer ved å nå prest på dagtid. Det vil derfor i 2008 søkes å finne løsninger på prostinivå som bevisstgjør presteskapet på deres ansvar for ordningens funksjonalitet.

Borg bispedømme er et sårbart geografisk område. Her er to store flyplasser, og hovedinnfartsårene over jernbane, vei og båt til landet og til Oslo går gjennom bispedømmet. Derfor er det en meget høy bevissthet knyttet til LRS. Biskop og stiftsdirektør møter også i Fylkesmannens beredskapsråd. LRS-prester og stedfortredere ble innkalt til årlig møte med biskop for gjennomgang og oppdatering av LRS-rutinene. Det ble også i 2007 arrangert lokale LRS øvelse.

B) Bispedømmets egne strategier, planer og tiltak

Se pkt C

C) Behov for eventuelle endringer av bispedømmets strategier, planer og tiltak.

Tilsettinger

Det er et mål for bispedømmet at vakanser skal være så korte som mulig.

Tempoplaner og prosedyrer for tilsetting har blitt bearbeidet og effektivisert slik at prosessene skal gå så raskt som mulig. Det økende antall tilsettingssaker forutsetter også et effektivt og godt samarbeid i staben på bispedømmekontoret, og utgjør et betydelig økt arbeidspress på flere medarbeidere i staben.

Rekruttering

Administrasjonen vil utarbeide en egen rekrutteringsplan for virksomheten og legge den fram til behandling for i Bispedømmerådets møte i april 2008. Vi arbeider også med tiltak knyttet til deltagelse på utdanningsmesser rettet mot ungdom og studenter, utarbeidelse av brosjyre over Borg bispedømme, og generelt profilere bispedømmet på en positiv måte. Vi ser at rekruttering til kirkelig stillinger er og vil være en stor oppgave både på nasjonalt og regionalt nivå i vår kirke.

Beredskap og LRS

LRS - områdene følger politidistriktene. Det vil bli vurdert og drøftet om de regulære beredskapsområdene, som i dag følger prostigrensene, kan og bør endres. Grunnen til det, er om dagens grenser ansees som hensiktsmessige og om ressursene som stilles til rådighet, blir gjort nytte av på en best mulig måte.

Borg bispedømmets har utarbeidet plan ved katastrofer og ulykker, denne vil bli løpende oppdatert. Kontakt med og mellom politidistriktene, LRS-prester og deres stedfortredere opprettholdes.

Resultatmål 2.10 – Tilpasse prestetjenesten til lokale forhold og utfordringer

Biskopen har på bakgrunnen av nyorganiseringen av prestetjenesten iverksatt nødvendige tiltak for gjennomgang og fornyet behandling av forordnede gudstjenester. Dette vil bli gjennomført innen utgangen av 2008.

En tilpassning av prestetjenesten til lokale forhold gjøres i tilsetninger. Det hviler et stort ansvar på innstillingsråd og tilsettingsorganet for å ivareta kvalifikasjonskravene for tilsettingene på en balansert måte. Bispedømmerrådet vil derfor være i nær dialog med proster og menighetsråd i tilsettingssaker

Det er først og fremst prosten som tilrettelegger for prestetjenesten lokalt. Prosten som leder av prestetjenesten utfordres til helhetlig personalforvaltning når menighetens lokale behov og utfordringer legges til grunn prestetjenesten.

Dette utfordrer også den enkelte prest pastorale lederskap i møte med medarbeidere og menighetsråd til felles strategi, tenkning og handling.

Resultatmål 2.11 – Utvikle kunnskaper, ferdigheter, holdninger og motivasjon for tjenesten hos den enkelte prest.

A En kort, generell tilstandsvurdering

Biskopen har ansvaret for etterutdanningen, og bispedømmerrådet avsetter årlig midler til formålet i størrelsesorden 125 studieuker med vikar og stipendpost på 130 000 kroner. Som en del av bispedømmets kompetanseutviklingsprogram er det utviklet en egne plan. Arbeidsveiledning og tilbud om åndelig veiledning og retrett forstås også inn i bispedømmets kompetanseutviklingsprogram og kommer i tillegg til de overnevnte uker og stipendpost

Prosten som arbeidsgiver og leder av prestetjenesten er styrket. Derfor legges det også vekt på at kompetanse og kursmidler også i noen utstrekning stilles til disposisjon på lokalt nivå.

B Bispedømmets egne strategier, planer og tiltak.

REU

Det er vedtatt å gi prestene i Borg et felles tilbud om studietur i 2008. kostnader til turen tas av REUs rammer i 2007 og 2008.

REU har i året tildelt 86 permisjonsuker og kr.123.000,- i stipend. Tildelingen er gitt i tråd med tildelte ramme. Til sammen ble 15 søknader behandlet, hvorav 12 fikk sine søknader innvilget. To av søkerne hadde fått innvilget etterutdanning fra sin "tidligere arbeidsgiver" før de ble tjenestemenn i Borg. En starter på et masterprogram.

Det er behov for å beholde REU - tildelingen på et høyt nivå. Etterutdanning vurderes som viktig og positivt for alle aldersgrupper. Når rammen likevel var lavere i 2007 sammenliknet med 2006 skyldes det avsetning til en studietur for alle prestene i Borg i 2008. Samtidig må etterutdanningen vurderes i lys av bispedømmets totale kompetanseutviklingsvirksomhet.

Kompetansekartet

Bispedømmet hadde innføring av kompetansekartet i alle prostier som en prioritert oppgave i 2007. Det har vært et nyttig redskap i forbindelse med bispedømmets behandling av søknader til REU. Bispedømmeadministrasjonen har ikke innhentet opplysninger om hvilken bruk og nytte kompetansekartet har i prostiene.

Veien til prestetjeneste - VTP

27 studenter har vært tilsluttet VTP i Borg 2007. 10 har gjennomført ordinasjonssamling 1 – O1, 3 har gjennomført O2-samling og 7 har gjennomført stiftspraksis og O3-samling og fått attest for gjennomført VTP.

Arbeidsveiledning - ABV

Arbeidsveiledning er et godt utbygd og et velorganisert tilbud for alle vigslede medarbeidere. Borg tilbyr gruppeveiledning og individuell veiledning. Det er både tverrfaglige grupper og monofaglige grupper. 66 prester omfattes av ABV. Individuell veiledning tilbys ved behov. 12 medarbeidere har fått individuell veiledning siste år mot 5 i 2006. Det viser en betydelig økning i behovet for individuell veiledning som et godt verktøy i utøvelse av prestatjenesten.

Det er 23 godkjente veiledere med ABV-kompetanse i Borg, hvorav 10 er aktive. Borg tar sikte på å finne frem til 5 kandidater fra de forskjellige tjenestekategoriene som kan få tilbud om kirkelig veilederutdanning når den etter planen starter i 2009. Tore-Kristian Lang er av biskopen oppnevnt som fagansvarlig for ABV.

Retreat og åndelig veiledning i Borg

Borg bispedømmeråd gir til bud til retreat årlig for hver ansatt i vigslet stilling. Videregis det tilbud om dekning av utgifter til godkjente åndelige veiledere for alle vigslede ansatte i bispedømmet. Prost Arne Sand er av biskopen oppnevnt som administrator og tilrettelegger av dette arbeidefeltet.

Bispedømmets åndelige veiledere står i den ignatianske tradisjon fra St Josef retreatsenter i Oslo. Biskopen har oppnevnt en arbeidsgruppe til å fremme bruken av retreat og åndelig veiledning i Borg.

Borg arrangerer hver vår og høst en fire dagers retrett i samarbeid med St Josephsøstrene på Grefsen. I 2007 deltok 13 prester.

Nedre Romerike prosti har hatt en 24-timers retrett med 8 deltagere. Diakonene har hvert år sin egen tre-dagers retrett. I 2007 var dette lagt til Lia gård i oktober for 10 diakoner. 4 prester har deltatt i retreat utenfor bispedømmet.

14 medarbeidere har gått til åndelig veiledning hos fire av våre faste veiledere som har hatt 81 samtaler i alt.

Prost Arne Sand deltar fast i Manresa-gruppen som er en katolsk-luthersk samtalegruppe om åndelig veiledning. Dette er en supervisjonsgruppe for åndelige veiledere. Han sitter også i Fagråd for kristen spiritualitet i Presteforeningen er leder for en av gruppene på kursene der.

Forsøk med redusert arbeidstid for seniorer i presteskapet

Borg er sammen med Nidaros valgt ut til å være med på et forsøk med redusert arbeidstid for seniorer i presteskapet. Forsøksperioden går over 2 år fra august 2007 til september 2009. Det er Fornyings- og administrasjonsdepartementet i samarbeid med Kultur- og kirke departementet som leder forsøket.

Alle prester over 62 år, 19 personer, fikk spørsmål om å delta. Forsøket innebærer 20 % reduksjon i arbeidstiden samtidig som de oppebærer full lønn. Alle takket ja til tilbudet.

Den overordnede målsettingen med forsøket er å undersøke om redusert arbeidstid innebærer at prester over 62 år utsetter pensjoneringstidspunktet.

Redusert arbeidstid blir tatt ut på forskjellig måte. Det har vært utfordrende å finne gode vikarordninger. Vi registrerer også en utfordringen knyttet til ledelse av prostiet når prostene som leder tar del i dette prøveprosjektet. I Borg er 4 av prostene med i dette prosjektet.

Prosjektet har sitt eget budsjett.

C Behov for eventuelle endringer av bispedømmets strategier, planer og tiltak.

Biskop og bispedømmeråd legger til rette for en økning av tilbudet for ABV for 2008. Tilbudet om Åndelig veiledning og retreat blir videreført på 2007 nivå.

Biskop og bispedømmeråd vil i 2008 ta initiativ til utvikling av program og prosedyrer for stabs- og kulturbygging i de lokale menighetsstabene. For å få dette til er bispedømmeadministrasjonen avhengig av eksternt kompetanse og rådgivning.

Som et ledd i arbeidet med gudstjenestereformen vil biskop og bispedømmeråd styrke arbeidet mellom de som deltar i gjennomføringer av gudstjenester. Presten som leder av gudstjenesten har et stort ansvar i denne sammenheng. Rådgiver ved bispedømmeadministrasjonen vil sammen med kirkemusikalsk - konsulent ha et særlig ansvar for tilrettelegging og gjennomføring av gudstjenestereformens forsøksprosjekter. Det vil bli lagt vekt på tverrfaglig tilrettelegging og gjennomføring.

Forøvrig vises det til budsjetttrammene for REU og kompetanse- og kursmidler tildelt prostene.

KKD har invitert Borg bispedømmeråd til å være med i forsøksprosjektet med redusert arbeidstid for seniorer. Dette vil bli fulgt opp i 2008.

Resultatmål 2.12 – Motivere og tilrettelegge for flere kvinner til tjeneste som menighetsprester og i lederstillinger i kirken

A En kort, generell tilstandsvurdering.

Pr. 31. desember 2007 var det 132 faste prestestillinger i Borg bispedømme. 31 av stillingen var besatt av kvinner. Antall prester i Borg 31.12.07:

	Prester 2007	Prester 2006
Menn	101	103
Kvinner	31	33

(Tallene er basert på antall personer pr. 31.12 og ikke på antallet årsverk)

I løpet av 2007 ble det ansatt 29 personer i faste prestestillinger, og av disse var det 21 menn og 8 kvinner. Det var totalt 195 personer som søkte på faste prestestillinger og av disse var det 135 menn og 60 kvinner.

Oversikt over nyansatte i faste prestestillinger i Borg 2007:

	Ny-ansatte i faste stillinger	Søkere til Faste stillinger
Totalt	29	195
Menn	21	135
Kvinner	8	60

Det ble ansatt 9 personer i prestevikariater, og av disse var det to kvinner og 9 menn. Til sammen 37 personer søkte på vikariatene, 26 av dem var menn og 11 av dem var kvinner.

Oversikt over ansatte vikarer og søkere til vikariater i Borg 2007:

	Ny-ansatte i vikariater	Søkere til vikariater
Totalt	9	37
Menn	7	26
Kvinner	2	11

B Bispedømmets egne strategier, planer og tiltak.

Det har i 2007 blitt innsatt en kvinnelig prost, og Elisabet Yrving Guthus er utnevnt til ny prost i Østre Borgesyssel prosti og vil tiltre våren 08.

Den årlige samlingen for kvinnelige prester ble holdt 30.mai 2007 på Gjerdrum.

Det er ikke gjort særskilte tiltak enn tidligere prioriteringer, for å tilrettelegge for flere kvinner til tjeneste. I Borg bispedømme er det god fordeling mellom mannlige og kvinnelige søkere til ledige stillinger, på alle nivå i organisasjonen.

C Behov for eventuelle endringer av bispedømmets strategier, planer og tiltak.

Borg bispedømme har som mål å motivere til kurs i etterutdanning og ledelse gjennom REU og gjennomføre årlige samlinger for kvinnelige prester. 5 kvinner har fått studiepermisjon og stipend til etterutdanning dette året, og en kvinne har begynt på etterutdanningskurset PLU. Sokneprest Anne Dalen har i 2007 hatt permisjon fra sin stillingen for å arbeide med sitt prosjekt i forbindelse med Olavsstipendet.

Resultatmål 2.13 – Styrke ledelsen av prestetjenesten, samordning mellom prestene og kirkens valgte organer og samvirke mellom prestene og andre kirkelige tilsatte.

A En kort, generell tilstandsvurdering.

Borg biskop har bidratt til en tettere oppfølging av prostene. Prostemøte avholdes 1 gang pr. måned. Det er utarbeidet prosedyrehåndbok for prostene, som vil bli oppdatert årlig.

B Bispedømmets egne strategier, planer og tiltak.

Biskopens møte med medarbeidere

Biskopen har møtt samtlige medarbeidere i stabene gjennom prostivise samlinger våren 2007. Det har vært fagsamlinger /tilsynsmøter med alle de vigslede medarbeiderne gjennom fagdager for kantorer, kateketer, og diakoner hvor det blant annet disse tema ble drøftet: *Hvordan vinne folk tilbake til Gudstjenesten? Orgelundervisning for Barn, Skole/kirke samarbeidet og KRL-faget, Det gode diakonliv.* Det har vært arrangert medarbeidersamtaler med prostene august september 2007 og pastoraldag for prestene 26.september hvor det ble holdt foredrag over tema: *Din neste som deg selv, diakoni som utfordring og Egne kilder andres behov, om krysspress i prestetjenesten.* Det ble arrangert samlinger for ansatte i trosopplæringsprosjektene, det ble arrangert møte med Ungdomstinget i mars 2007 og samling for kvinnelige prester 30.mai. Det ble gjennomført egne møter med de vigslede medarbeiderne i etterkant av kirkemøtet, og det ble arrangert et eget informasjonsmøte med kirkevergene og daglige lederne om reaksjonene etter vedtakene på kirkemøtet. Dette er viktige møtepunkter for biskopen fordi det gir mulighet for gjensidig informasjon og dialog om viktige tema i kirkedebatten. Dette året har det vært særskilt viktig å drøfte reaksjoner etter kirkemøtet 2007.

Biskopen har gjennomført 6 visitaser dette året og hun ønsker å samle visitasene til kommune og fellesrådsområdene. Følgende fellesrådsområder har hatt visitas dette året:

5.-11. februar	Eidsberg (<i>Eidsberg, Hærland, Mysen og Trømborg sokn.</i>)
5.-11. mars	Råde
4.-10.juni	Frogn (<i>Drøbak og Frogn sokn.</i>)
17.-23.sept.	Nes (<i>Auli, Fenstad, Ingeborgrud, Nes, Udenes, Årnes sokn</i>)
15.-21.oktober	Deler av Sarpsborg (<i>Greåker Tune Holleby Solli sokn</i>)
26.11-2.12	Lørenskog (<i>Lørenskog og Skårer sokn</i>)

I 2008 er det planlagt visitaser i Ås, og Domkirken/Rolvøy og Aurskog-Høland og Ski, og Ø. Fredrikstad og Spydeberg.

Prostetjenesten

Prostetjenesten er i endring, og vi står foran en utfordrende prosess med tanke på god ledelse av prostetjenesten og menighetene lokalt. For biskopen er det viktig å bidra offensivt til en god utvikling av prostene som gode pastorale ledere i den lokale kirke. Derfor har det vært holdt regelmessige månedlige prostemøter gjennom hele året, det har vært arrangert fagdager for proster og kirkeverger 12-13.april på Quality hotell & Resort i Sarpsborg med tema "Sammen om å lede" sammen med KA, og det har vært arrangert studietur for prostene til Roma 2.-10.mai

Det har vært arrangert kurs for proster, prostesekretærer og stedfortredende proster på SAS hotellet i Fredrikstad høsten 2007 hvor den nye "Prosedyrehandboken for proster i Borg bispedømme" ble innført og gjennomgått. Prosedyrehandboken blir årlig oppdatert. Prostene er delegert budsjett disponeringsfullmakt fra stiftsdirektøren pr 2.1.07. Delegasjonen gir prostene fullmakt til å lønne ved enkelttjenester, gi tilskudd til kurs og velferdstiltak, samt tegne avtale med bedriftshelsetjenesten.

Det er blitt utnevnt to proster: Knut Erling Johansen i Domkirken og Elisabeth Yrwing Guthus i Østre Borgesyssel.

C Behov for eventuelle endringer av bispedømmets strategier, planer og tiltak.

Biskop og bispedømmeråd vil utvikle et eget brev til prostene som omhandler resultatkrav til prostene i henhold til tildelingsbrev fra KKD og opplysninger om budsjett disponeringsfullmakt og rammer for prostens virksomhet. Gjennom dette vil biskop og bispedømmeråd styrke prostene som mellomleder. Det vil gjennom dette formuleres forventninger og krav til ledelse og måloppnåelse.

For 2008 stilles det særlige krav til: Utarbeiding av arbeidsfordelingsplaner og arbeidsplaner for prostene i prostiet, oppfølging av HMS - avtaler, tilretteleggelse av arbeidet med diakoniplan og arbeidet med gudstjenestereformen.

Prosten rapporterer jevnlig til biskop i prostemøte og i forbindelse med en årlig samtale med biskop og stiftsdirektør. Biskopen holder medarbeidersamtale med prostene.

Prostivise ledersamlinger er etablert og vil være et viktig møtepunkt for utvikling av den strategiske ledelsen og samordning av tiltak i prostiet.

Resultatmål 2.14 – Sikre gode arbeidsvilkår for prestene

A En kort, generell tilstandsvurdering .

Borg biskop og bispedømmeråd arbeider kontinuerlig for gode arbeidsvilkår for presteskaper. På prostnivå merkes også i Borg mangel på tilgjengelige vikarer ved kortvarige sykemeldinger, ferie- og fridagsavvikling og uttak av studiepermisjoner. I enkelte deler av bispedømmet merkes en økende tilflytting og derved et større trykk på tilgjengelig personell.

Befolkningstallet i Borg var i 2007 (SSB) på totalt 612558. I 2005 var befolkningstallet på 597212. Det viser en befolkningsøkning på 15346 på bare to år. Med en prosentandel for medlemskap i kirken på 83, 8% tilsier det en medlemsøkning på 12860. Den største økningen finner vi i kommunene Moss (593), Sarpsborg (840), Eidsvoll (697), Ås (441) og Frogn (532). Det totale antallet medlemmer fordeles på 133 (116 i ordinær prostetjeneste) årsverk, men altså ikke jevnt. Det er en utfordring i nyorganisering av prostetjenesten å søke å få til en arbeidsutjevning i størst mulig grad.

Det har i 2007 vært et særlig fokus på seniorprosjektet (62+), for sammen med prostene og fagforening å lage gode ordninger som gir avlastning for senioren samtidig som det ikke skal gi merbelastning for kollegene.

B Bispedømmets egne strategier, planer og tiltak.

HMS

Bispedømmet er IA-bedrift, og vi har godt samarbeid med bispedømmets eksterne IA-konsulent.

Internkontrollhåndbok for virksomheten er utarbeidet og den vil bli publisert på bispedømmets hjemmesider.

Sykefravær

Tendens med økende sykefravær har fortsatt fra 2006. For stillingene under pkt. 1.2 har sykefraværet vært 7,4 %. Tettere oppfølging av sykemeldte har skjedd i ht. lovendring 1. mars 2007. NAV har imidlertid ikke kommet i gang med innkalling til dialogmøte ved seks måneders sykefravær.

HMS-samarbeidsavtaler med fellelrådene

Bispedømmet har underskrevet samarbeidsavtale med 24 fellelråd. Med opprettelse av prostiene som nye verneområder, er det lagt til rette for et tettere samarbeide mellom bispedømmet og fellelrådene.

Verneombudstjenesten

Hovedverneombudet har avholdt to møter med verneombudene i 2007. Erfaring viser at det trengs større bevissthet om denne tjenesten i hele virksomheten. Orientering om tjenesten vil bli tatt inn som en post i biskopens prostisamlinger på nyåret 2008. Bispedømmet er organisert i 8 verneområder. Verneombud, proster og ansatte i bispedømmeadministrasjonen skal ha gjennomgått 40 timers HMS-kurs.

Boligsaker

Arbeidsgiver foretar en befaring av tjenestebolig sammen med presteforeningens boligombud i forbindelse med skifte av prest i stilling. Rapporten fra boligombudet danner grunnlag for forhandling/pålegg til huseier om utbedringer. Arbeidsområdet har vært stort i 2007 som følge av 29 presteskifter i bispedømmet.

Bispedømmerådet har mottatt én skriftelig avviksmelding og fire andre skriftelige meldinger tjenesteboligers vedlikeholdsstandard. Økende antall meldinger om fuktighet og sopp er tegn på stadig økende etterslep på vedlikehold.

Arbeidsgiver vil innføre en ordning med årlig dokumentasjon av vedlikeholdsbehov og utført vedlikehold på tjenesteboligene.

C Behov for eventuelle endringer av bispedømmets strategier, planer og tiltak

I 2008 vil vi særlig sette fokus på HMS- arbeidet og gode rutiner i samarbeidet med fellelrådene.

Biskop og bispedømmeråd vil styrke samarbeidet med tjenestemannsapparatet regionalt nivå jfr. HA, og stimulere til tettere samarbeid også på lokalt nivå.

Verneombudstjenesten er etablert i alle prostier. Det er nødvendig at denne tjenesten myndiggjøres og at det legges til rette for at ansatte ser verdien og nytten av denne tjenesten.

Boligplikten er en del av prester arbeidsvilkår. Bispedømmerådet vil i 2008 sammen med proster og boligombud arbeide aktivt for en bedret boligpolikk over OVF og kommunene.

IV AVSLUTNING

Borg bispedømme har gode prosesser på gang for å møte de endringene som vi allerede ser og de som vi foreløpig bare aner konturene av. Gode medarbeidere, ansatte og frivillige på ulike nivå, gjør et stort arbeid for at mennesker i alle aldre skal kjenne kirkens raushet, omsorg, raushet og glede (Borgs kjerneverdier). Gjennom våre strategier, planer og tiltak håper vi å oppfylle visjonen om at *Den norske kirken i Borg skal være en bekjennende, misjonerende, tjenende og åpen folkekirke*. Vi går inn i en spennende periode der Den norske kirkes trosopplæringsprosjekt skal evalueres og siden videreføres og utvikles, og der nye liturgier skal implementeres i lokalmenighetenes gudstjenestefellesskap. Kirken vil være tilstede i menneskers liv til alle tider. Det innebærer at kirken alltid må være innstilt på å forholde seg til endringene som skjer i samfunnet og i enkeltmenneskers liv.

Fredrikstad 28. februar 2008

Helga Haugland Byfuglien
Biskop

Nina Lind
Leder

Per Johan Bjerkeli
Stiftsdirektør

V. VEDLEGG

1. Etatsrapport
2. Regnskap og årsavslutning
3. Budsjettinnspill for 2009
4. Strategiplan for Borg biskop og bispedømmeråd 2007-2009